

Kamu Diplomasisi Bağlamında FSI'nin Balkanlardaki Faaliyetleri (Bulgarca ve Yunanca Eğitim Setleri)

*FSI's Activities in the Balkans in the Context of Public Diplomacy
(Bulgarian and Greek Training Sets)*

Oğuz KISA*

Özet

Teknolojinin hızla gelişmesi ile birlikte, insanlar farklı coğrafyalardaki dil ve kültürlerle daha hızlı tanışabilmektedirler. Bu durum yabancı dil öğretimine olan ilginin artmasına katkı sağlamaktadır. Yabancı dil öğretiminde üniversitelerin TÖMER birimleri ve çevrim içi platformlar ön plana çıksa da birçok ülkenin yabancı servisleri veya enstitüleri farklı ülkelerdeki personelinin eğitimi noktasında yabancı dil eğitimi setleri hazırlamaktadır. Bu noktada, yabancı dil öğretiminin ülkelerin siyasi ya da sosyal amaçlarla eğitim politikasına dönüştüğünden bahsedebiliriz. Kamu diplomasisinin herhangi bir egemen ülkenin kendi ulusal çıkarlarını koruma bilinciyle ve dış politika hedefleri doğrultusunda ilgili ülkedeki kitleleri bilgilendirme ve etkileme amacıyla ortaya çıktığını söyleyebiliriz. Öyleki kamu diplomasi devletlerin siyasi amaçlarını gerçekleştirme noktasında önemli bir yere sahiptir. Çalışmanın amacı doğrultusunda, Amerikan Yabancı Hizmet Enstitüsü (FSI-Foreign Service Institute) tarafından hazırlanan Bulgarca ve Yunanca dil eğitimi setlerinin kamu diplomasisi bağlamında analizi yapılacaktır. Belirli bir hedef kitesine göre hazırlanan bu setlerden ilki, Bulgar dili üzerine hazırlanmıştır (Bulgarian Basic Course Volume I ve Bulgarian Basic Course Volume II). Yunan dili üzerine ise üç set hazırlanmıştır (Greek Basic Course Volume I, Greek Basic Course Volume II ve Greek Basic Course Volume III). Çalışmanın sınırları içerisinde bu setler hedef kitle, seçilen metin türleri, tercih edilen diller ve kullanılan materyaller ve kamu diplomasisi bağlamında ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Balkanlar, Kültürel Diplomasi, yabancı dil öğretimi, kültür, FSI.

* Arş. Gör., Afyon Kocatepe Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü, kisaoguz64@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-9238-0116.

Abstract

With the rapid development of technology, people can meet languages and cultures in different geographies faster. This situation contributes to the increase of interest in foreign language teaching. Although TÖMER units and online platforms of universities come to the fore in foreign language teaching, foreign services or institutes of many countries prepare foreign language training sets for the training of their staff in different countries. At this point, we can talk about the fact that foreign language teaching has turned into an educational policy with the political or social purposes of the countries. We can say that public diplomacy emerged with the awareness of protecting the national interests of any sovereign country and with the aim of informing and influencing the masses in the relevant country in line with foreign policy goals. In fact, public diplomacy has a significant important place in the realization of the political goals of the states. In line with the purpose of the study, the Bulgarian and Greek language training sets prepared by the American Foreign Service Institute (FSI-The Foreign Service Institute) will be analyzed in the context of public diplomacy. The first of these sets, prepared according to the specific target group, was prepared on the Bulgarian language (Bulgarian Basic Course Volume I and Bulgarian Basic Course Volume II). On the Greek language, three sets have been prepared (Greek Basic Course Volume I, Greek Basic Course Volume II and Greek Basic Course Volume III). Within the scope of the study, these sets will be discussed in the context of the target group, selected text types, preferred languages and materials used, and public diplomacy.

Keywords: *Balkans, Cultural Diplomacy, foreign language teaching, culture, FSI.*

Diplomasiye göre çok daha yeni bir kavram olan kamu diplomasisi özellikle 20. yüzyılın ortalarından itibaren diğer ülkelerin kamuoylarını etkilemek için devletlerin sıklıkla kullandığı bir argüman olmuştur. Kamu diplomasisinde en etkin kullanılan yöntem iletişimdir. Öyle ki bir devletin dış politikasındaki amaçlarına göre kamu diplomasisi, olumlu anlamda itibar oluşturma, yönlendirme ve yönetilme noktasında özel bir iletişim dilinin ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Kamu diplomasisi terim olarak ilk defa ABD Bilgi Servisi (USIA – United States Information Agency) müdürü Edward Murrow tarafından 1963 yılında kullanılmıştır (İnan, 2012, s. 63). Murrow kamu diplomasisini geleneksel diplomasi ile karşılaştırarak açıklar: Kamu diplomasisi geleneksel diplomasiden farklı olarak sadece hükümetler ile değil aynı zamanda hükümet dışı birey, kurum, organizasyonlarla iletişim hâlinde faaliyetlerini sürdürür. Bu faaliyetler, Amerikalı bireyler ve organizasyonlar tarafından temsil edilen çeşitli görüşlerin yanı sıra resmî hükümet görüşlerini de barındırabilir (Leonard vd., 2002, s. 1).

Bu kavramı ilk kullanan isimlerden bir diğeri ise yine Amerikalı Edmund Gullian (1965)'dir. Akademisyen alt yapısı bulunan emekli bir diplomat olan Gullian, kamu diplomasisini toplumların tepkileri üzerinden dış politikanın oluşturulması ve yönlendirilmesi üzerindeki etki ve uluslararası ilişkilerin geleneksel diplomasi alanları dışında ele alınması şeklinde açıklar (Cull, 2009, s. 11-17).

Kamu diplomasisi kavramının ortaya çıkışı üç temele dayandırılır. Birincisi, Amerika'nın Sovyetler Birliği'nin uyguladığı politikalar arasında net bir ayırım yapabilmek için propaganda ve psikolojik savaş gibi terimlere karşı daha yumuşak, alternatif bir terime ihtiyaç duyması. İkincisi, FSI memurlarının diplomat statüsüne kavuşması. Üçüncüsü ise kendi içinde örtük bir sisteme sahip olan geleneksel diplomasinin uluslararası kamuoyuna yaklaşım noktasında örtük bir mekanizmaya sahip olması (Cull, 2009, s. 17). Sonuç olarak kamu diplomasisinin dış politika, kamuoyu, özel gruplar, kültürlerarası ilişkiler gibi alanlarda şekillendiğinden bahsedebiliriz.

Devletler, kamu diplomasisi faaliyetleri kapsamında hedef toplumlarla iletişim kurma ve bu iletişimi devam ettirme, toplumsal değerlere hassasiyet gösterilmesi ve ortak noktaların belirlenmesi gibi alanlara yönelik çeşitli argümanlar geliştirirler. Bu faaliyetler devletlerin karşılıklı olarak yürüttüğü geleneksel diplomasi anlayışından tamamen farklı olmamakla birlikte kamu diplomasisinde öncelikli alanlardan bahsetmek mümkündür. Bu alanlar; eğitim ve sosyo-kültürel boyutla sınırlandırılabilir. Devletler bu doğrultuda farklı kamu, özel kurum ve kuruluşlar yoluyla bu alanlarda faaliyetlerini inşa etme ve sürdürme eğilimindedir. Amerikan Yabancı Hizmet Enstitüsü de bu amaçla kurulmuş kurumlardan bir tanesidir.

Değişen dünya düzeniyle birlikte yabancı dil öğretimi, ülkelerin siyasi veya sosyal amaçlarına yönelik olarak eğitim politikası haline dönüşmüş hatta devletlerin bütçelerinde önemli kalemlerden biri haline gelmiştir. Dünyada dil öğretileri dışişleri, kültür bakanlığı gibi devlet kurumları ile bağlantılı olan resmî veya yarı resmî kurum ya da kuruluşlar aracılığıyla uygulanmaktadır. Bu anlamda faaliyet gösteren kuruluşlardan birkaçı şöyledir: Alliance Française, Fransa merkezli bu kuruluş 136 ülkede 1040 şube ile faaliyetlerini yürütmekte ve yılda yaklaşık 450.000 kişiye başta Fransızca olmak üzere çeşitli dillerde dersler vermektedir. Bir diğerkuruluş ise 1925 yılında kurulmuş olan Almanya merkezli Goethe-Institut'tür. Bu enstitü 100 ülkede 159 şubesiyle faaliyet göstermekte ve yaklaşık 370 milyon euro bütçeye sahiptir. Bunlar dışında önemli diğerkuruluşlar ise İngiltere merkezli British Council, İspanya merkezli Instituto Cervantes, Çin merkezli Confucius Insitute ve Türkiye'den Yunus Emre Enstitüsü'nü sayabiliriz.

Kamu diplomasisi ve dil öğretimi bağlamında ele aldığımız bu çalışmanın esası, Yabancı Hizmet Enstitüsü (FSI) tarafından hazırlanan Bulgarca ve Yunanca setlerine dayanmaktadır. Çalışmada, FSI'nin faaliyetleri hakkında bilgi verilecek ve setlerin içeriği hakkında bilgi verilecektir.

1. Kavramsal Çerçeve

1.1. Kamu Diplomasisi ve FSI'nin Balkanlardaki Faaliyetleri

Kamu diplomasisi kavramına giriş bölümünde kısaca değinmiştik, ancak burada Balkan coğrafyası üzerinde yürütülen kamu diplomasisine ilişkin daha detaylı bir bilgilendirmenin yerinde olacağını düşünmekteyiz.

Kamu diplomasisi kavramını ilk defa Amerikalı diplomatların kullandığını ifade etmiştik. Türk Dil Kurumu çevrimiçi sözlüğünde ise bu kavram “Bir ulusun düşüncelerini, hedeflerini, ideallerini, güncel politikalarını, kurumlarını ve kültürünü yabancı ülkelerin kamuoylarına anlatma amacıyla uygulanan politika.” şeklinde açıklanmıştır.

Uluslararası ilişkilerde devletler arasında çeşitli askerî, ekonomik, siyasi, toplumsal krizler veya sorunlar yaşanabilmektedir. Bu sorunun ileri bir boyuta ulaşıp ‘savaş’ noktasına ulaşmasını engellemek ve problemlere daha akılcı ve ılımlı bir çözüm arayışı dünya siyasetine yön vermekte ve diplomasi ayakta yeni alternatif arayışlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu doğrultuda ülkeler özel eğitimden geçmiş diplomatlar yetiştirmektedir. Diplomatlardan istenen ise; ülke için uygun siyasi taktiklerin belirlenmesi, kamuoyunu etkileme, bilgi toplama, devletler arasında barışa hizmet etme, uluslararası iletişim kanallarını yönetme ve sürdürme gibi görevleri yerine getirmek olarak açıklayabiliriz.

Devletler kamu diplomasisi noktasında amaçlarına ulaşmak için çeşitli argümanlar geliştirmekte ve kullanmaktadır. Ekşi'ye (2014) göre bu argümanlar; Kitle iletişim araçları, medya haber ajansları, radyo ve TV istasyonları, gazeteler, özellikle yabancı basın, dergiler, sinema, tiyatro, dizi, müzik, blog, sosyal medya ve sosyal ağlardır (s. 88). Bu sayede asıl hedeflenen gündem oluşturma, konuları sınırlandırma, manipülasyon, söylem inşa etme ve bu söyleme hâkim olma gibi durumlara hazırlıklı olmak diyebiliriz.

Kamu diplomasisinde yürütülen argümanların başında eğitim faaliyetleri gelmektedir. Eğitim faaliyetleri büyük ölçüde hükümet destekli resmî veya özel kuruluşlar vasıtasıyla sağlanır. Amerikan Yabancı Hizmet Enstitüsü (FSI) de bu amaca hizmet etmesi için kurulmuş bir dil okuludur. Bu okulu diğerlerinden ayıran en önemli yanı ise hazırlatmış olduğu setlerin siyasi amaç gütmesidir. Bu enstitünün belli başlı dillere yönelik dil eğitimi setleri hazırlatması çok manidardır. Özellikle Türkçe için hazırlanan setin içeriğine bakıldığında bu bakış

açısını işlenen metinlerde, seçilen konularda görmek pek de zor değildir¹. Bu enstitü popüler diller (İngilizce, Almanca, Fransızca) dışında konuşur sayısı az olan diller hatta Afrika yerel dillerine yönelik de setler hazırlamıştır. Bu dillerden bazıları şunlardır; Amharic, Chinyanja, Fula, Kirundi, Kituba, Lingala, Swahili, Yoruba.

Balkan coğrafyası Avrupa kıtasının güneyinde bulunmaktadır. Kuzey sınırında Tuna ve Sava nehirleri bulunan bu coğrafyanın batı sınırını Adriyatik, doğusunu Karadeniz, güneyini ise Türkiye'nin Doğu Trakya'da kalan ve toplam yüzölçümün %27'sini teşkil eden kısmı ile Yunanistan çevrelemektedir. Çizmiş olduğumuz bu sınırlara göre Balkan coğrafyası içerisinde Bosna Hersek, Bulgaristan, Arnavutluk, Hırvatistan, Karadağ, Kosova, Makedonya, Sırbistan ve Yunanistan bulunmaktadır. Slovenya'nın %27'si ve Romanya'nın %9'u da bu sınırlara dâhil edilebilir (Özgöker & Batı, 2016, s. 29).

FSI'nin Balkanlar ile ilgili çalışmaları Bulgarca ve Yunanca ile sınırlandırılmıştır. Neden özellikle bu iki dile ilgili setler hazırladığı ise bilinmemekle birlikte özellikle Yunanca seti Amerikan diplomatları için hazırlanmış bir çalışmanın ürünüdür.

1.2. Yabancı Dil Öğretiminde Dil-Kültür İlişkisi ve Kültürdilbilim Yaklaşımı

Kültür terimi Güncel Türkçe Sözlük'te, "1. Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmeye kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin."¹ şeklinde tanımlanmaktadır. Eagleton (2005), kültürü en basit tabirle "özgül bir grubun yaşam tarzını oluşturan değerler, adetler, inançlar ve pratikler bileşiği" şeklinde açıklar (s. 46). Bu yaklaşımlardan hareketle kültür maddi ve manevi değerler bütünüdür. Maddi yönü somut kültürel değerlerden, manevi yönün soyut kültürel değerlerden oluşmaktadır. Bu değerler içerisinde dil önemli bir yere sahiptir. Dil ile kültür nesilden nesile, toplumdaki topluma taşınabilir. Toplumların yaşamındaki bütün değerler dil vasıtasıyla söze dönüşür ve kalıcılığı sağlanır.

Eagleton (2005), 'Kültür Yorumları' adlı eserinde "Kültürel çıkarları yöneten genellikle siyasi çıkarlardır" ifadesini kullanır (s. 16). Çalışmamızda anlatılmak istenen tam da bu ifadeyle ilişkilidir. Kültür diplomasisi devletlerin kültürlerinin şekillenmesinde rol oynadığı gibi başka devletler üzerinde de doğrudan veya dolaylı bir etkiye sahiptir. Yabancı dil öğretimi de bu etkiyi sağlayan önemli araçlardan biridir. Kültürel diplomasiin yürütülmesi noktasında devletler sanat,

¹ Amerikan Yabancı Hizmet Enstitüsü (FSI) tarafından hazırlanan Türkçe öğretim seti hakkında detaylı bilgi için bk. Alan, & Kısa, 2022, s. 230-241.

¹ Güncel Türkçe Sözlük (<https://sozluk.gov.tr/>) (Erişim Tarihi: 10.07.2022).

spor, akademik personel ve öğrenci değişimi programları, sergi gibi argümanlar da kullanmaktadır. Fakat bunların hiçbiri dil öğretimi kadar etkili değildir.

Dil ve kültür arasındaki ilişki sonucunda ortaya çıkan sorunlarla Kültürdilbilim disiplinlerarası bir alan olarak 20. yüzyılın sonlarında oluşmaya başlamıştır. Kültürdilbilimin temelleri W. Humboldt'un çalışmalarına dayandırılmaktadır. Humboldt, milli ruhun ve dünya bakışının dil sayesinde yansıtıldığını vurgulamıştır (akt. Kozan, 2012: 91). Yani kültürdilbilim kültürel bilginin taşıyıcısı konumundaki dil ile halk hafızası durumundaki kültür arasındaki etkileşim alanıyla ilişkilidir. Kültürdilbilimde dil ve kültür arasındaki etkileşim iki gösterge sistemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu doğrultuda kültürdilbilimin amaçlarından ilki dil ve kültür arasındaki etkileşim mekanizmasının betimlenmesidir. Bu amaca göre kültürdilbilim, kültür göstergelerinin dilde nasıl yansıtıldığı sorusuna cevap aramaktadır².

1.3. Yabancı Dil Öğretiminde Ülkedilbilim Yaklaşımı

Temelleri Rus dilbilimine dayanan bu disiplin teorik ve pratik anlamda yabancı dil öğretiminde yeni yaklaşımlara ihtiyaç duyulmasıyla araştırmacıların ilgisini çekmiştir. Kültürdilbilimsel yaklaşım çerçevesinde gelişen ülkedilbilim terimini ilk defa 1970'li yıllarda Ye. M. Vereşçagin ve V. G. Kostamarov kullanmıştır. Dilsel birimlerde kültürel bilgilerin tespit edilmesine yoğunlaşan filolojik bir temele dayandırılan ülkedilbilim terimini Alimjanova (2016) *"ülkedilbilim terimi, yabancı dil öğretimini kapsayan ve öğretilen dilin ülkesi hakkında bilgi veren bir alandır"* diye belirtir (s. 39). Ülkedilbilim, *"dil eğitiminde milli kültüre yönelik bilgilerin tanıtılması, pekiştirilmesi ve kullandırılması"* şeklinde tanımlanmıştır (Vereşçagin'den aktaran Kozan, 2014, s. 3). *"Ülkedilbilim, dilsel birimlerden yola çıkar, dil öğretimi çerçevesinde, deyimlerde ve sözcüksel birimlerde kültürel bilgilerin tespit edilmesi üzerinde yoğunlaşır"* (Zinovyeva, 2014, s. 57).

Yukarıdaki tanımlamalardan hareketle söyleyebiliriz ki FSI tarafından hazırlanan setler ülkedilbilim yaklaşımı gözetilerek hazırlanmıştır. Anlıyoruz ki ele aldığımız bu iki dil için hazırlanan setler ABD vatandaşları, diğer ülke vatandaşları ve özellikle ABD diplomatları için Bulgar ve Yunan toplumu ile dillerine yönelik bilişsel alana erişim imkânı sağlamaktadır. Bu sayede hedef dillerin millî dünya görüşünün özellikleri, yapısı ve kültürlerinin dilde yansımalarını görme noktasında bakış açısı kazandırılmaktadır.

² Kültürdilbilim terimi hakkında detaylı bilgi için bk. Kozan, 2014.

2. Yöntem

Araştırma nitel araştırma yöntemine dayandırılarak doküman analizi (tarama modeli) ile çalışmanın verilerine ulaşılmıştır. Bu çalışma, Yabancı Hizmet Enstitüsü (FSI) tarafından hazırlatılan Bulgarca öğretim seti “Bulgarian Basic Course Volume I (Student Text) (1-15)”, “Bulgarian Basic Course Volume II (Student Text) (16-30)” ve Yunanca öğretim seti “Greek Basic Course Volume I (1-25)”, “Greek Basic Course Volume II (26-50)”, “Greek Basic Course Volume III (51-75)” adlı kitaplar ile sınırlandırılmıştır.

3. Yabancı Hizmet Enstitüsü (The Foreign Service Institute ‘FSI’) Dil Öğretim Faaliyetleri

Yabancı Hizmet Enstitüsü (FSI), ABD’de yaklaşık 70 yıldır faaliyet gösteren dil eğitim merkezidir. Bu enstitünün misyonu, çalışanlarına küresel arenada başarıya ulaştıracak birinci sınıf diplomatik eğitim vermek, ABD dış politikasını ilerletmek ve Amerikan halkına kariyer boyu öğrenme fırsatları sağlamaktır. Sahip olduğu bu vizyon gereği diplomasiye yönelik eğitimler dışında yabancı dil öğretimi ve kültürlerarası iletişime yönelik alanlarda da faaliyet göstermektedir. Merkez olarak kabul edilen FSI Institute, kendi bünyesinde dört okula sahiptir. Bu okullar çeşitli alanlara yönelik eğitim vermekle birlikte bunlardan özellikle “Dil Çalışmaları Okulu” (The School of Language Studies ‘SLS’) özel bir öneme sahiptir. Bu okulda Doğu Asya ve Pasifik, Avrupa ve Afrika, Yakın Doğu, Orta ve Güney Asya, Balkanlar, Slav ve Avrasya bölgelerindeki egemen devletler ve yerel milletlerin dillerine yönelik 65’den fazla dilde eğitim verilmektedir.

Dil Çalışmaları Okulu (SLS), ABD devlet çalışanlarına yabancı dil ve kültür eğitimi sağlar. Sınıf öğretimi ve uzaktan eğitimden öğrenim danışmanlığı hizmetlerine ve testlere kadar dil öğretimi için gerekli eğitimlerin tümü burada verilir. SLS’de çalışan personel ABD hükümetinin dil eğitmenleri ve test uzmanları topluluğu içindedir. Ayrıca bağlı olduğu FSI ve diğer devlet kurumlarıyla uyum içinde faaliyet göstermektedir. Fakat bu okulu diğerlerinden ayıran nokta çeşitli ülkelerde görev yapacak ABD diplomatlarına yönelik dil ve kültür eğitimleri vermesidir³. SLS’nin dil öğretimi süreçlerine bakıldığında ise temel düzeyden ileri düzeye kadar bireye dil yeterlilikleri (konuşma, dinleme, okuma-anlama, yazma) kazandırıldığı görülmektedir.

FSI’nin yabancı dil öğretiminde kazandığı başarı elbette tesadüfi değildir. Bu başarı akademik dünyada yer etmiş, özel olarak geliştirilen öğrenme metotlarına ve eğitim malzemelerinin çeşitliliğine bağlıdır. Bu kurumu başarı noktasında öne çıkaran en önemli yeterliliklerinden bir tanesi bireyin dil yeterliliğini ölçmek için

³ FSI ile ilgili daha fazla bilgi için bk. <https://www.state.gov/m/fsi/c74465.htm> (Erişim Tarihi: 10.07.2022).

kullanılan FSI testidir⁴. Bu test tüm dünyada yaygın olarak kullanılan konuşma, dinleme, okuma-anlama becerilerini ölçmek için geliştirilmiş ve uygulanma noktasında standart bir ölçüye sahiptir (McCARUS, 2002, s. 83). Genel olarak FSI'nın sunmuş olduğu eğitim ve kullandığı kaynaklar bölge ve dil uzmanlığı, liderlik becerisi, problem çözme gibi alanlarda bireyi yetkin kılmayı amaçlar.

3.1. FSI Bulgarca Öğretim Seti

FSI tarafından hazırlanan Bulgarca öğretim seti iki kitap ve 56 adet ses kaydından oluşmaktadır⁵. Bu kitaplar, "Bulgarian Basic Course Volume I (Student Text) (1-15)", "Bulgarian Basic Course Volume II (Student Text) (16-30)" dir.

3.1.1. Bulgarian Basic Course Volume I-Student Text

İki kitaptan oluşan bu setin ilki "Bulgarian Basic Course Volume I-Student Text", 1961 yılında Amerikan Learned society birliği üyesi olan Yakın Doğu ve Afrika Dilleri Bölüm Başkanı Carleton T. Hodge öncülüğünde hazırlanmıştır. Bu cilt 15 ünite ve 494 sayfadan oluşmaktadır. Setin birinci cildi Bulgar diline bir giriş mahiyetindedir ve dil öğrencisinin Bulgarca veya başka bir Slav dili hakkında daha önceden herhangi bir bilgi sahibi olunmadığı varsayılarak hazırlanmıştır. Bu setlerin hazırlanmasında Bulgar kökenli yerel konuşmacılar da kullanılmıştır.

Bu ciltlerin her biri inceleme üniteleri dışında üç bölüme ayrılmıştır: basit cümleler, notlar ve alıştırmalar. Ünite 13'te bir okuma parçası da bulunmaktadır. Temel cümleler, ezberlenmesi basit diyalog metinlerinden oluşmaktadır. Notlar bölümünde ise dilin gramer yapısına dair bilgiler bulunur. Özellikle ünite 1-11 arasında en kullanılan gramer kalıplarını görmek mümkündür. Bu bölümün sonunda ilgili üniteye ilişkin alıştırmalar bulunmaktadır. Ayrıca üniteler içerisinde dinleme bölümüne ait diyalog ve temel cümlelerin okunmuş biçimlerine ilişkin 36 adet ses kaydı vardır.

3.1.2. Bulgarian Basic Course Volume II-Student Text

Setin ikinci cildini oluşturan bu kitap, "Bulgarian Basic Course Volume II-Student Text" adıyla ilk ciltle birlikte 1961 yılında Carleton T. Hodge yönetiminde hazırlanmıştır. 460 sayfadan oluşan bu ciltte de 15 ünite bulunmakta ve ilk cildin devamı niteliğindedir. On beşer ciltten oluşan bu sette toplam 30 ünite bulunmaktadır. Kitabın içeriğinde sıklıkla diyaloglara yer verilmiştir. Gramer öğeleri ilk cilde oranla temel düzey seviyesinden ileri düzeye yönelik olarak

⁴ FSI testi ile ilgili daha fazla bilgi için bk. <https://www.state.gov/m/fsi/sls/testingfaqs/index.htm> (Erişim Tarihi: 10.07.2022).

⁵ Bu set için bk. <https://www.livelingua.com/project/fsi/bulgarian> (Erişim Tarihi: 10.07.2022).

işlenmiştir. Kitabın sonunda 64 sayfalık bir sözlük ve 4 sayfalık gramer notları dizini yer almaktadır.

3.2. FSI Yunanca Öğretim Seti

FSI tarafından hazırlanan Yunanca öğretim seti üç kitap ve 82 adet ses kaydından oluşmaktadır⁶. Bu kitaplar, “Greek Basic Course Volume I (1-25)”, “Greek Basic Course Volume II (26-50)”, “Greek Basic Course Volume III (51-75)” dır.

3.2.1. Greek Basic Course Volume I-Student Text

Üç kitaptan oluşan bu setin ilki “Greek Basic Course Volume I-Student Text”, 1967 yılında Lloyd B. Swift editörlüğünde ve Yakın Doğu ve Afrika Dilleri Bölümü Başkanı dilbilimci Serge Obelensky önderliğinde hazırlanmıştır. Setin içerisinde yer alan Yunanca metinler, dil öğretmenleri olan Panagiotis S. Sapountzis ve Aspasia Alikı Sapountzis tarafından sağlanmıştır. James C. Bostain ise, üslup ve ifadenin netliği noktasında metinlerin İngilizce kısımlarını kontrol eden kişidir. Setin içerisindeki dinleme bölümleri için oluşturulan kayıtlar, Garry Alley yönetiminde FSI stüdyolarında üretilmiştir. FSI Yunanca Temel Kursunun birinci cildi 25 ünite ve 367 sayfadan oluşmaktadır. Kitabın içeriği diyaloglar ve dilbilgisi konularından (ünlüler, ünsüzler, ses olayları, zamirler, filler, zamanlar, hâl ekleri, sıfatlar, zarflar) oluşmaktadır. Ayrıca her beş ünite de bir alıştırmalar bölümü bulunmaktadır. Bu cilt aynı zamanda modern konuşma Yunancasına giriş mahiyetindedir. Birinci ciltte yer alan diyaloglarda kullanılan dilin üslubu ne tamamen ortak konuşma diline ait ne de tam anlamıyla resmidir. Kitabın içeriğinde dinleme bölümleri için üretilen 30 adet ses kaydı ve son bölümde 21 sayfalık sözlük bulunmaktadır.

3.2.2. Greek Basic Course Volume II-Student Text

Setin ikinci cildi “Greek Basic Course Volume II-Student Text”, 1968 yılında Augustus A. Koski editörlüğünde dil öğretmenleri Serge Obolensky, Panagiotis Sapountzis, Aspasia Alikı Sapountzis tarafından hazırlanmıştır. Bu cilt 209 sayfadan oluşmaktadır. Toplam 25 üniteden oluşan bu cildin sonunda 22 sayfalık sözlük de bulunmaktadır. FSI Yunanca Temel Kursunun ikinci cildinin içeriği birinci ciltteki üslup ve formatta (diyaloglar, özel gramer kalıpları) devam etmiştir. Ayrıca günlük konuşma dili (Kathomilumeni) Yunancasının temel gramer unsurları işlenmiştir. Bu sayede resmî konuşma dili (Katharevousa) Yunancasının hızlı bir şekilde edinilmesi için temel oluşturulmuştur. Bu ciltte ve üçüncü ciltte öğrencinin Yunanca dilbilgisi ve sözcük bilgisinin daha da ileri

⁶ Bu set için bk. <https://www.livingua.com/project/fsi/greek> (Erişim Tarihi: 10.07.2022).

götürülmesi amaçlanmaktadır. Kitabın içeriğinde yer alan 26 adet dinleme kaydı Jose M. Ramirez'in teknik desteğiyle FSI dil laboratuvarında üretilmiştir.

3.2.3. Greek Basic Course Volume III-Student Text

Setin üçüncü kitabı “Greek Basic Course Volume III-Student Text”, 1969 yılında Augustus A. Koski editörlüğünde hazırlanmıştır. Bu cildin baş yazarı, FSI’de Yunanca eğitmeni olan Panagiotis S. Sapountzis'tir. Sapountzis 51'den 65'e kadar olan ünitelerdeki metinlerin hazırlanması görevini ve sonraki ünitelerde yer alan özel gazete makalelerinin seçimini yapmıştır. Bunun dışında gramer konularında, ünite tekrarları noktasında alıştırmalar hazırlamıştır. Yakın Doğu ve Afrika Dilleri Bölümü Başkanı Serge Obelensky, çalışmanın planlanmasında rehberlik etmiştir. Sapountzis ve Aspasia Alike Sapountzis'in yardımlarıyla kitapta yer alan gramer notları hazırlanmıştır. Bu cildin ortaya çıkmasında katkısı olan bir diğer isim James C. Bostain'dir.

Diğer ciltlerde olduğu gibi bu ciltte de 25 ünite bulunmaktadır ve 212 sayfadan oluşmaktadır. Kitabın sonunda 19 sayfalık sözlük bulunmaktadır. Cildin hazırlanış amacına baktığımızda Katharevousa'da yazılmış gazeteleri ve resmî belgeleri okumak için bir temel olarak planlandığını görmek mümkündür. İlk beş ünite, modern standart Yunanca (Kathomilumeni) ve Katharevousa'daki anlatılardaki temel diyaloglardan oluşur. Katharevousa dilbilgisinin özellikleri, cildin başından itibaren açıklanır, dil öğrencisinin bunları öğrenmesine yardımcı olmak için kapsamlı alıştırmaların bu ciltte sıklıkla kullanıldığını söyleyebiliriz. Ayrıca kitabın dinleme bölümleri için hazırlanan 26 adet ses kaydı Jose M. Ramirez'in teknik desteğiyle FSI Dil Laboratuvarı'nda üretilmiştir.

4. Bulgular

FSI tarafından hazırlanan bu setler genel kullanıma hizmet ettiği gibi siyasi amaca yönelik olarak da hazırlanmıştır. Bu kullanım farklılıklarını belirlenen maddeler üzerinden yorumlamaya çalışacağız.

Hedeflenen Kitle: Özellikle Bulgarian Basic Course Volume I-II (Student Text) setinin içeriğine baktığımızda Amerikan halkından veya başka halklardan Bulgarca öğrenmek isteyen dil öğrencileri için hazırlandığını söyleyebiliriz. Ancak aynı durum Greek Basic Course Volume I-II-II (Student Text) seti için geçerli değildir. Özellikle ikinci cildin sonlarında ve üçüncü cildin tamamında siyasi konuların ve metinlerin dil malzemesi olarak seçildiği görülmüştür.

Seçilen Metinler: Bulgarian Basic Course Volume I-II (Student Text) seti genel kitleye hitap ettiği için tercih edilen metinler de bu doğrultuda seçilmiştir. Toplamda 30 ünitenin bulunduğu sette *günlük ifadeler, tanışma, hava durumu, oda kiralama, akşam yemeği, alışveriş yapmak, mektup yazımı, boş zaman anlatımı, pazar yeri, hizmetçiye talimat, gezi programı, doktor ziyareti, telefon*

görüşmesi, ülke hakkında genel bilgi, spor dalları, Bulgaristan hakkında, kültür gibi konular metin bazıları olarak ele alınmıştır. Siyasi amaçla seçildiğini düşündüğümüz çok az metin bulunmakla birlikte bu metinlerde işlenen temalar şunlardır; *hükümet ve geçit töreni*.

Greek Basic Course Volume I-II-II (Student Text) setinin birinci cildi tamamen basit ifade biçimleri, diyaloglar ve gramer yapılarından (ünlüler, ünsüzler, zamanlar, zarf-sıfat-zamir) oluşmaktadır. Setin ikinci cildi de daha çok basit ve genel konular içeren temalardan oluşmaktadır. Bu ciltte tercih edilen temalar *bir şey satın alma, telefonla otel rezervasyonu yapmak, otelde, hava durumu, parti, kafede, araç kullanımı, limanda, havaalanında, güzel sanatlar, Yunan tiyatrosu* şeklindedir. Bu ciltte siyasi olarak öne çıkan temalar ise şunlardır; *ABD konsolosluğunda, vize başvurusu, konsolos yardımcısının ofisinde, mahkeme salonunda, siyasi tartışma*. Setin üçüncü ve son cildi tamamen Yunan kültürü, edebiyatı ve tarihine yönelik olarak seçilmiş metinlerden oluşmaktadır. Bu ciltte seçilen temalar ise şu şekildedir; *“Olimpiyat Oyunları, Yunanistan Kraliyet Ailesi, Yunan Halk Şarkıları, Yunanistan’da tütün ürünleri, Modern ve Antik Yunan, Yunanistan’da müzik, Yunanistan Bayrağı, Yunan Kadınlarının El İşleri, 28 Ekim 1940 Yıldönümü Münasebetiyle Yunan Halkına Bildiri⁷, Yunan Tarihi, Navarin Deniz Savaşı, Modern Yunan Edebiyatı, Yunanistan’da İkidillilik, George Vlahos’un Hitler’e Mektubu, Gazete Yazısı, Yunanistan’da Futbol, Lozan Antlaşması.”* Görüldüğü üzere bu cilt tamamen siyasi amaçla hazırlanmıştır. Yabancı dil öğretiminde kullanılan kitapların hiçbirinde bu şekilde seçilmiş siyasi içerikli temalar bulunmaz. Ancak FSI tarafından hazırlanan setlerin büyük çoğunluğu bu amaçla hazırlanmıştır.

Tercih Edilen Diller: Bulgarian Basic Course Volume I-II (Student Text) setinin birinci cildinin ilk üç ünitesinde Bulgar el yazısıyla yazılmış diyaloglar ve basit kullanımlar olduğu görülmüştür. FSI tarafından hazırlanan setlerin geneline baktığımızda el yazısı kullanımının tespit edilememesi ilginçtir. Setin genelinde Bulgarca kullanımların İngilizce biçimleri de verilmiştir.

Greek Basic Course Volume I-II-II (Student Text) setinin birinci cildinde günlük konuşma dili *“kathomilumeni”* ve resmî konuşma dili *“katharevousa”*⁸ ile kullanımlar İngilizce biçimleri ile tercih edilmiştir. İkinci ve üçüncü ciltte ise modern Yunan dili tercih edilmiştir. Bu iki ciltte birinci ciltte olduğu gibi İngilizce karşılıkları da verilmiştir.

⁷Bu tarih, İtalyan ve Yunanlar arasındaki savaşla ilişkilidir. Yunanistan’da “Ohi Day (Hayır Günü)” adıyla anılan bu tarih Yunan toplumunda önemli bir yere sahiptir.

⁸Katarevusa (Yunanca Καθαρεύουσα, Katharevousa), Yunanistan'ın kuruluşundan 1976 yılına kadar Yunanistan'ın kullandığı resmi dildir.

Kullanılan Materyaller: FSI tarafından hazırlanan setlerin içeriğinde sıklıkla resim, tablo, harita gibi materyaller kullanılmaktadır. Ancak çalışmada kullandığımız iki sette de bu yönde bir tercihte bulunulmamıştır. Sadece Greek Basic Course Volume I (Student Text) cildinin on ikinci sayfasında Yunanistan haritası görsel olarak kullanılmıştır.

Sonuç

Kamu diplomasisi araçlarından biri yabancı dil öğretimi ile ilgili argümanlardır. Devletler bu bağlamda alana yönelik resmî veya özel kurumlarla faaliyet ve etkinlikler geliştirmektedir. Bunun da temel sebebi devletlerin yumuşak gücü olan kamu diplomasisi araçlarından etkin şekilde yararlanma isteğidir.

Dil öğretiminde kültürdilbilimsel bir yaklaşımla oluşturulan FSI setleri hedef dile yönelik kültürdilbilim ve ülkedilbilim disiplinleri çerçevesinde oluşturulmuş dil öğretimi kaynaklarıdır. Yabancı dil öğretiminde önemli bir yere sahip olan hedef dilin kültürü ve toplumsal yapısına ilişkin bilgiler, ele aldığımız bu iki set içerisinde açıkça görülmektedir. Genellikle siyasi amaç güdülerek hazırlanan FSI'nin özel eğitim setlerinden Bulgarca eğitim seti ve Yunanca eğitim setinde kültürel unsurlara sıklıkla rastlanmıştır. Özellikle Yunanca eğitim setinde Yunan toplumunun tarihinin, coğrafyasının, eğitiminin, kültürünün, toplumsal yapısının, önemli siyasi olaylarının, edebiyatının vb. kültürel değerlerin detaylı olarak ele alındığı görülmektedir. Sonuç olarak ele aldığımız bu setler içerisinde Bulgar ve Yunan toplumlarının dilleri kadar kültürel değerleri de dil malzemesi olarak kullanılmıştır.

Bilindiği üzere ABD'nin Balkan coğrafyasındaki faaliyetleri Soğuk Savaş dönemi sonrasında netlik kazanmaya başlamıştır. Ancak değişen dünya düzeninde geleneksel diplomasi anlayışı yerine devletler yeni iletişim ve etkileşim kanalları arama yoluna gitmiştir. FSI'nin Balkan coğrafyasındaki faaliyetleri de işte bu anlayışa yani yumuşak güç olan kamu diplomasisine hizmet etmektedir. Sadece ABD değil başka ülkeler de çeşitli coğrafyalarda varlığını ve etkileşimlerini sağlama ve sürdürme gayesi taşımaktadır. Devletlerin sahip olduğu anlayış ve bu doğrultuda geliştirdiği faaliyetlerde elbette farklılıklar da vardır. Örneğin Türkiye'nin bu coğrafyadaki faaliyetlerini düşündüğümüzde Türk kamu diplomasisi biçim ve kapsam bakımından birçok devlete göre farklı bir anlayış ve düşünceye sahiptir. Balkanlardan Orta Asya'ya kadar uzanan Türkiye'nin yumuşak güç potansiyeli, askerî veya teknolojik üstünlükten ziyade devlet geleneğinin getirmiş olduğu tarih ve kültür derinliğine dayanmaktadır.

Çıkar Çatışması: Yazar tarafından çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Destek ve Teşekkür: Yazar tarafından destek ve teşekkür beyan edilmemiştir.

KAYNAKÇA

- 📖 Alan, N. & Kısa, O. (2022). Amerikan Yabancı Hizmet Enstitüsü Tarafından Hazırlanmış Türkçe Öğretimi Seti ve Kültürel Söz Varlığı Üzerine. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 230-241.
- 📖 Alimjanova, G. M. (2016). Karşılaştırmalı Kültürdilbilimi (Dil-Kültür-İnsan). Seyhan Uçar ve Şekip Aktay (Çev.). Ankara: Gazi.
- 📖 Arı, T. & Pirinççi, F. (2011). Soğuk Savaş Sonrasında ABD'nin Balkan Politikası. *Alternatif Politika Dergisi*, 3(1), 1-30.
- 📖 Aycan, E. & Çalışkan, S. (2020). Dijital Kamu Diplomasisi Aracı Olarak Türkçe Öğretimi: Yunus Emre Enstitüsü İnternet Sitesi İncelemesi. *Sanat ve İnsan Dergisi*, (4), 133-140.
- 📖 Bekar, N. (2019). Kültürel Diplomasi Açısından Batı Balkanlarda Türkiye ve Almanya (2000-2015). *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(3), 3064-3084.
- 📖 Carleton, T. Hodge vd. (1961). *Bulgarian Basic Course (Units 1-15)*. Washington: Foreign Servis Institute.
- 📖 Carleton, T. Hodge vd. (1961). *Bulgarian Basic Course (Units 16-30)*. Washington: Foreign Servis Institute.
- 📖 Cull, N. J. (2009). *Public diplomacy: Lessons from the past (No. s 12)*. Los Angeles, CA: Figueroa Press.
- 📖 Eagleton, T. (2005). *Kültür Yorumları. Özge Çelik (Çev.)*. İstanbul: Ayrıntı.
- 📖 Ekşi, M. (2014). *Kamu Diplomasisi ve Ak Parti Dönemi Türk Dış Politikası*. Ankara: Siyasal.
- 📖 Kozan, O. (2012). *Rus ve Türk Gazetelerindeki Haber Başlıklarının Kültürdilbilimsel Çözümlemesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. Gazi Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- 📖 -----. (2014). *Kültürdilbilim Nedir? Olena Kozan (Ed.) Kültürdilbilim (Temel Kavramlar ve Sorunlar) içinde (s.1-9)*. Ankara: Gazi.
- 📖 Leonard, M., Stead, C., & Smewing, C. (2002). *Public Diplomacy*. London: Foreign Policy Center.
- 📖 McCarus, E. (2002). *Amerika Birleşik Devletleri'nde Arap Dili Araştırmaları Tarihi. Yılmaz Özdemir (Çev.)*. M.Ü. İlahiyat Dergisi, (22), 81-93.
- 📖 Özgöker, U., & Batı, G. F. (2016). *AB'nin Doğu Sınırı Balkanlar*. İstanbul: Derin.
- 📖 Sapountzis, P., Obolensky, S. (Ed.) (1969). *Greek Basic Course (Units 51-75)*. Washington: Foreign Servis Institute.

- 📖 Obolensky, S., Sapountzis, P. & Sapountzis, A. (Ed.) (1967). Greek Basic Course (Units 1-25). Washington: Foreign Servis Institute.
- 📖 Obolensky, S. Sapountzis, P. Sapountzis, A (Ed.) (1968). Greek Basic Course (Units 26-50). Washington: Foreign Servis Institute.
- 📖 Tokmak, M. C. (2020). Kültürel Diplomasi Perspektifinden Uluslararası İletişim Stratejilerinin Değerlendirilmesi: Türkiye’de Faaliyet Gösteren Yabancı Temsilcilikler Üzerine Bir İnceleme, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- 📖 Zinovyeva, Y. İ. (2014). Ülkedilbilim ve Kültürdilbilim Terimleri Üzerine. F. Ataklı (Çev.). Olena Kozan (Ed.) Kültürdilbilim (Temel Kavramlar ve Sorunlar) içinde. (s. 57-59). Ankara: Gazi.
- 📖 <https://tr.wikipedia.org/wiki/Katarevusa> Erişim Tarihi: 10.07.2022